

Wymagania edukacyjne geografia klasa 5

Dział I. Mapa Polski

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rzadko, częściowo, z pomocą nauczyciela:

- wymienia niektóre elementy mapy (np. legenda, skala),
- rozpoznaje kierunki geograficzne,
- wskazuje kolory używane do przedstawiania wysokości na mapie (zielony – nizina, brązowy – góry).
- sporadycznie odczytuje proste informacje z mapy (np. symbol rzeki, drogi),
- czasami wskazuje kierunki na mapie z pomocą nauczyciela.
- niesystematycznie korzysta z mapy w zadaniach (np. niepewnie posługuje się legendą),
- częściowo przelicza odległość na mapie przy dużej pomocy.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń czasami, ogólnie rozumie, zazwyczaj poprawnie wykonuje zadania:

- tłumaczy, czym jest legenda i skala mapy,
- wyjaśnia, jak na mapie pokazuje się ukształtowanie terenu.
- wskazuje kierunki i obiekty geograficzne,
- korzysta z mapy w prostych zadaniach (np. rozpoznawanie terenu, odczyt z legendy),
- przelicza krótkie odcinki na mapie z pomocą linijki i skali.
- stosuje podstawowe pojęcia (np. kierunek, odległość, legenda) w codziennych sytuacjach,
- wykorzystuje mapę do orientacji w przestrzeni (np. mapa okolicy).

Ocena dobra (4)

Uczeń często, celowo, samodzielnie wykonuje zadania:

- stosuje informacje z mapy do rozwiązywania zadań praktycznych,
- rozpoznaje i omawia kolory hipsometryczne oraz ich znaczenie.
- mierzy i przelicza odległości z użyciem różnych rodzajów skali (liniowa, mianowana),
- często wskazuje kierunki i lokalizacje na mapie okolicy i Polski,
- porównuje wysokości i formy terenu na mapie fizycznej.
- potrafi zastosować wiedzę o mapie do planowania prostych tras (np. do szkoły, parku),
- samodzielnie wykonuje ćwiczenia z użyciem skali i legendy.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń często i samodzielnie, z dużą dokładnością, posługuje się wiedzą geograficzną:

- analizuje układ form terenu na mapie hipsometrycznej Polski,
- porównuje mapy w różnych skalach i ocenia, która jest bardziej przydatna w danej sytuacji.
- swobodnie korzysta z różnych rodzajów skali i przelicza rzeczywiste odległości,
- samodzielnie interpretuje mapę fizyczną i topograficzną (np. rozpoznaje doliny, wzgórza),
- argumentuje, dlaczego dany punkt znajduje się na wyżynie/nizinie.
- tworzy opisy tras z uwzględnieniem kierunków i odległości,
- rozwiązuje zadania problemowe, np. która droga jest krótsza i dlaczego.

Ocena celująca (6)

Uczeń stale, świetnie, twórczo i niezależnie wykorzystuje wiedzę:

- tworzy uproszczoną mapę najbliższej okolicy z zastosowaniem skali, legendy i kierunków,
- projektuje własne zadania i zagadki mapowe dla innych uczniów.
- projektuje i wykonuje plan trasy (np. wycieczki klasowej) z uwzględnieniem ukształtowania terenu i odległości,
- twórczo łączy informacje z map fizycznych, tematycznych i planów miast.
- wykorzystuje mapy do rozwiązywania złożonych problemów (np. jak znaleźć najkrótszą trasę przez różne formy terenu),
- prezentuje wiedzę innym uczniom w formie plakatu, mapy mentalnej lub pracy projektowej.

DZIAŁ II: Krajobrazy Polski

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rzadko, częściowo, z pomocą nauczyciela:

- wymienia kilka przykładów krajobrazów w Polsce (np. nadmorski, górski, rolniczy),
- rozpoznaje 2–3 elementy krajobrazu (np. morze, góry, pola),
- wskazuje Tatry lub Morze Bałtyckie na mapie.
- sporadycznie opisuje krajobraz, używając pojedynczych słów,
- z pomocą nauczyciela odczytuje informacje z ilustracji lub mapy.

- częściowo łączy wygląd krajobrazu z jego nazwą,
- niezbyt pewnie korzysta z mapy Polski w zadaniach.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń czasami, ogólnie poprawnie, z pomocą tylko w trudniejszych sytuacjach:

- wyjaśnia, czym jest krajobraz,
- opisuje podstawowe cechy 2–3 krajobrazów (np. „Nad morzem są wydmy, jeziora, morze”).
- czasami porównuje elementy krajobrazów (np. nadmorski – górski),
- rozpoznaje i opisuje kilka cech krajobrazu na ilustracjach lub mapie.
- stosuje wiedzę w prostych zadaniach (np. „Gdzie występuje krajobraz rolniczy?”),
- czasami dopasowuje krajobraz do miejsca w Polsce.

Ocena dobra (4)

Uczeń zazwyczaj, często, samodzielnie:

- charakteryzuje kilka krajobrazów Polski, podając ich cechy i lokalizację (np. „Mazury – jeziora, lasy, pagórki”),
- wymienia i omawia różnice między krajobrazem naturalnym a kulturowym.
- często analizuje ilustracje i mapy – wskazuje zależności między przyrodą a krajobrazem,
- samodzielnie opisuje cechy wybranego krajobrazu w 3–4 zdaniach.
- porównuje różne krajobrazy pod względem elementów i działalności człowieka,
- stosuje wiedzę do wskazywania krajobrazów na mapie Polski.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń często i dokładnie, świadomie, z pełnym zrozumieniem:

- analizuje i porównuje krajobrazy Polski pod względem położenia, przyrody, działalności człowieka,
- ocenia, jak człowiek przekształca krajobraz i jakie są tego skutki.
- interpretuje dane z mapy, zdjęć, opisów – łączy informacje o klimacie, ukształtowaniu powierzchni i krajobrazie,
- uzasadnia, dlaczego dane miejsce wygląda tak, a nie inaczej (np. „Na Śląsku są fabryki, bo są tam złoża węgla”).

- rozwiązuje zadania problemowe (np. „Dlaczego Tatry są popularnym miejscem turystycznym?”),
- stosuje wiedzę o krajobrazach do realnych sytuacji (np. planowania wycieczki).

Ocena celująca (6)

Uczeń stale, twórczo, samodzielnie i z zaangażowaniem:

- tworzy opisy i prezentacje krajobrazów, używając bogatego języka geograficznego,
- projektuje własną mapkę krajobrazową regionu z legendą.
- twórczo łączy wiedzę przyrodniczą i geograficzną w opisie krajobrazów,
- argumentuje i formułuje wnioski, np. jak zmieni się dany krajobraz w przyszłości.
- samodzielnie wykonuje projekt (plakat, opowiadanie, przewodnik krajoznawczy),
- stosuje wiedzę o krajobrazach w nietypowych kontekstach (np. ochrona przyrody, turystyka, zmiany klimatyczne).

DZIAŁ III: Lądy i oceany na Ziemi

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rzadko i częściowo, wykonuje z pomocą i po instrukcji:

- wymienia przynajmniej dwa kontynenty i dwa oceany (np. Europa, Azja; Atlantycki, Spokojny),
- rozpoznaje nazwisko jednego odkrywcy (np. Kolumb),
- kojarzy, że kontynenty to duże obszary lądowe.
- sporadycznie wskazuje lądy i oceany na mapie świata,
- czasami wskazuje kierunek podróży Kolumba (np. z Europy w stronę Ameryki),
- częściowo rozumie znaczenie słowa „odkrycie geograficzne”.
- niepewnie korzysta z mapy w zadaniach,
- z pomocą próbuje przyporządkować podróż do odkrywcy.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń czasami i ogólnie poprawnie, z pomocą tylko w trudniejszych sytuacjach

- tłumaczy, czym różni się kontynent od oceanu,
- opisuje podstawowe informacje o 2–3 kontynentach lub oceanach,
- rozpoznaje i krótko charakteryzuje podróże Kolumba i Magellana.
- czasami wskazuje kontynenty i oceany na mapie świata,
- rozumie znaczenie kierunków geograficznych w podróżach (np. „płynął na zachód”),
- łączy odkrywcę z jego trasą podróży.
- wykorzystuje wiedzę do prostych zadań z mapą (np. „Pokaż, gdzie leży Afryka”),
- często wykonuje ćwiczenia z pomocą ilustracji i tekstu.

Ocena dobra (4)

Uczeń zazwyczaj, często, samodzielnie i zrozumiale:

- charakteryzuje główne cechy wybranych kontynentów i oceanów (np. wielkość, położenie),
- krótko omawia przebieg podróży Kolumba, Magellana i Vasco da Gamy,
- wyjaśnia, dlaczego dawniej podróżowano przez oceany (handel, odkrycia).
- wskazuje i nazywa wszystkie kontynenty i główne oceany na mapie,
- prawidłowo odczytuje kierunki i trasy podróży na mapie świata,
- samodzielnie porównuje dwa kontynenty (np. wielkość Afryki i Europy).
- stosuje wiedzę o oceanach i lądach do interpretacji mapy świata,
- łączy wiedzę o odkryciach z rozwojem cywilizacji (np. kontakt z Ameryką).

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń często i dokładnie, celowo i samodzielnie:

- analizuje położenie kontynentów i oceanów, zauważa zależności (np. Azja – największy ląd),
- ocenia znaczenie odkryć geograficznych dla rozwoju Europy i świata,
- porównuje dawne i współczesne mapy świata (np. „Przed odkryciem Ameryki nie było jej na mapach”).
- analizuje i wyciąga wnioski na podstawie mapy (np. trasa Magellana = opłynięcie świata),
- wyjaśnia, dlaczego dane podróże miały miejsce przez ocean, a nie przez ląd,
- argumentuje, kto był największym odkrywcą i dlaczego.
- stosuje wiedzę w zadaniach problemowych (np. „Dlaczego oceany ułatwiały i utrudniały podróże?”),

- łączy wiedzę geograficzną i historyczną (np. odkrycia – handel – kolonializm).

Ocena celująca (6)

Uczeń stale, twórczo, niezależnie:

- tworzy własny opis lub opowiadanie (np. „Jestem Vasco da Gama – relacja z podróży”),
- projektuje mapę z trasą odkryć geograficznych i legendą,
- samodzielnie konstruuje zestawienie: kontynent – ocean – odkrywca – trasa.
- wykorzystuje mapy, diagramy i źródła historyczne do prezentowania wiedzy,
- twórczo łączy fakty z różnych dziedzin (np. jak geografia wpłynęła na historię),
- samodzielnie podejmuje zadania rozszerzające (np. prezentacja, quiz, plakat).
- stosuje wiedzę do tworzenia nowych materiałów (np. lapbook, gazetka),
- rozpoznaje współczesne znaczenie oceanów w kontekście transportu i handlu.

DZIAŁ IV: Krajobrazy świata

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rzadko, częściowo, z pomocą nauczyciela:

- wymienia podstawowe elementy pogody (np. temperatura, opady),
- rozpoznaje kilka krajobrazów świata (np. pustynia, las równikowy),
- nazywa 2–3 strefy klimatyczne.
- częściowo wskazuje krajobrazy na ilustracjach lub mapach,
- z pomocą nauczyciela opisuje pojedyncze cechy jednego krajobrazu.
- ograniczenie stosuje wiedzę w praktyce (np. słabo orientuje się w mapie klimatycznej),
- sporadycznie kojarzy klimat z warunkami życia ludzi i zwierząt.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń czasami, ogólnie poprawnie, w typowych sytuacjach:

- wyjaśnia, czym różni się pogoda od klimatu,
- opisuje podstawowe cechy 2–3 stref klimatycznych (np. równikowa – wilgotno, gorąco),
- rozpoznaje i nazywa kilka typowych krajobrazów (np. tajga, Himalaje, pustynia).
- czasami poprawnie lokalizuje krajobrazy na mapie świata,
- opisuje wygląd jednego wybranego krajobrazu (np. „na pustyni jest gorąco, nie ma prawie roślin”).
- stosuje podstawową wiedzę do wykonania prostych zadań (np. dobieranie klimatu do krajobrazu),
- kojarzy klimat z roślinnością i warunkami życia.

Ocena dobra (4)

Uczeń zazwyczaj, często, samodzielnie:

- charakteryzuje strefy klimatyczne i ich cechy (np. klimat umiarkowany – 4 pory roku, opady),
- opisuje krajobrazy w strefach klimatycznych, używając odpowiedniego słownictwa (np. „las równikowy – wiecznie zielony, wilgotny”).
- często poprawnie wskazuje strefy i krajobrazy na mapie świata,
- samodzielnie porównuje różne krajobrazy (np. pustynia lodowa i gorąca),
- stosuje wiedzę w zadaniach problemowych (np. „w którym klimacie jest trudniej uprawiać rośliny?”).
- samodzielnie rozpoznaje zależności między klimatem a warunkami życia ludzi i zwierząt,
- stosuje wiedzę w zadaniach praktycznych (np. planowanie ubioru do podróży w dany klimat).

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń często, dokładnie, świadomie i samodzielnie:

- analizuje, jak położenie geograficzne wpływa na klimat i krajobraz,
- ocenia, gdzie są lepsze warunki do życia i dlaczego (np. „w klimacie umiarkowanym łatwiej uprawiać rośliny”),
- wyjaśnia, jak ludzie przystosowują się do trudnych warunków (np. igloo, nomadzi, szaty roślinne).
- interpretuje mapy i wykresy klimatyczne (np. opady, temperatura),
- argumentuje, dlaczego dane miejsce ma taki a nie inny krajobraz,
- porównuje i zestawia warunki w różnych strefach (np. życie w tajdze i tundrze).

- stosuje wiedzę do oceny sytuacji rzeczywistych (np. zagrożenia klimatyczne, pustynnienie),
- wyciąga wnioski, np. jak zmiany klimatu mogą wpływać na krajobrazy.

Ocena celująca (6)

Uczeń stale, świetnie, twórczo i z zaangażowaniem:

- tworzy własne opisy, plakaty i prezentacje krajobrazów świata,
- projektuje trasę podróży przez różne strefy klimatyczne z uwzględnieniem ubioru, zagrożeń, stylu życia,
- łączy wiedzę geograficzną z przyrodniczą, historyczną i społeczną.
- tworzy dziennik podróży, opowiadanie lub komiks z wybranego krajobrazu (np. „Dzień w wilgotnym lesie równikowym”),
- projektuje działania na rzecz ochrony krajobrazów (np. lasów równikowych, lodowców),
- korzysta z wielu źródeł wiedzy – atlas, Internet, teksty popularnonaukowe.
- krytycznie ocenia wpływ człowieka na środowisko w różnych strefach krajobrazowych.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- Sprawdziany po określonej partii materiału (do wglądu u nauczyciela),
- Kartkówki z 3 bieżących tematów, nie muszą być zapowiedziane
- Odpowiedzi ustne z 3 bieżących tematów,
- Zadania długoterminowe (m.in. referaty, projekty)
- Umiejętność posługiwania się mapą jest sprawdzana przez kartkówki i odpowiedzi ustne.
- zeszyt ćwiczeń.

Uczeń może ubiegać się o ocenę wyższą niż przewidywana, jeżeli:

- przystąpił do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych a w przypadku gdy był nieobecny lub– otrzymał ocenę ndst, pisał sprawdzian dodatkowy w terminie ustalonym z nauczycielem w wyznaczonym terminie.

-otrzymał ocenę ndst z odpowiedzi ustnej i poprawił ją w ciągu dwóch tygodni– umawiając się z nauczycielem co do sposobu jej poprawienia.

- uczeń może ubiegać się o podwyższenie przewidywanej oceny tylko o jeden stopień i tylko w przypadku, gdy co najmniej połowa uzyskanych przez niego ocen cząstkowych jest równa ocenie, o którą się ubiega lub jest od niej wyższa.